

A KISBAGOLY

KORA REGGEL. A szülőktől leválasztott borjak szüntelen bögése és az átható marhatrágya szaga megint csak azt jelzi számomra, hogy jó helyen járok. A gyermekkoromat idézi, azt az időszakot, amikor a réteken nem ipartelepek épületei és kamionparkolók voltak, hanem marhák legeltek. Ahol a barátokkal mezítláb csatangoltunk a nyári délutánokon, azzal sem törődve, hogy aztán jajveszékelve szedegettük a talpunkból a királydinnyék garmadáját.

A borjúiskola egyik cölöpjén fura figura sziluettjét veszem észre. Mozdulatlanul ül. Hang nélkül érkezett. Itt él. Távozni is hang nélkül fog, ő ugyanis hazánk egyik legkisebb és az emberi környezethez leginkább ragaszkodó bagolyfaja – a kuvik.

Ha van fura szerzet ezen a Földön – a kacsacsőrű emlőst leszámítva –, az minden bizonnyal ő. Kicsi, gyors röptű vadász, megjelenése nagy feje miatt egyszerre mókás, jókora szemei, szúrós tekintete és erős karmai, tollas, szinte bundás csüdje okán pedig egyszerre ijesztő is. Kíváncsi, szeret bújószkodni. Az Alföld igazi kis gyöngyszeme. Páratlan érzés a pusztában távcsövön át csodálni, ahogyan egy roskadozó kémény tetejéről belebámul a naplementébe, mielőtt nekivágna vadászni az éjszakába, ahol igazából ott-hon érzi magát.

A kuvik elsősorban épületlakó, faluszéli, romos épületekben tanyázik. Előszeretettel vadászik nyíltabb területeken, például lucernaföldek felett, ahol – ha a gazdálkodó nem sajnálja a munkát néhány T-oszlop kihelyezésére – cserébe egy igen hatékony, környezetbarát rágcsálóirtót kap ajándékba.

Táplálékát nagyrészt a háziállattartással párhuzamosan megjelenő rágcsálók és a legeltetés révén elszaporodó közepes vagy nagyobb méretű bogarak teszik ki. Ha kedve és étvágya úgy tartja, éjjel madárfiókat is rabol. Télen sem hagyja el a magyar tájat, nem vonuló madár: ebben az időszakban szinte csak rágcsálókat fogyaszt.

A legeltetés és a vidéki állattartás háttérbe szorulása miatt állománya csökkenő tendenciát mutat. A teljesen kiüresedett, kihalt tanyákon nagyon ritkán marad meg, és a táplálékhiányból adódóan a költési sikere is jelentősen lecsökkenhet. A faj hosszú távú fennmaradását számos tényező veszélyezteti. Egy-egy fészekalj pusztulásához elég lehet egy sebtiben befalazott kémény, amelyen át a madár közlekedett a fészek és a táplálkozóhely között. Az alumíniumbéléssel felújított kémények pedig kifejezetten veszélyesek: bennük a madár gyakran halálos csapdába esik. Az élőhelyein áthaladó aszfaltos utak egyre erőteljesebb kamion- és személyautó-forgalma is fájdalmas sarcot szed e fokozottan védett madárból.

SZÖVEG ÉS KÉP: MORVAI SZILÁRD

